

En depåförsäkring som innebär att delar av försäkringskapitalet får placeras i ett skuldebrev med försäkringstagaren som gäldenär har inte ansetts utgöra en pensionsförsäkring. Förhandsbesked angående inkomstskatt.

Lagrum:

58 kap. 6 § 1 inkomstskattelagen (1999:1229)

Av en ansökan hos Skatterättsnämnden om förhandsbesked rörande inkomstskatt framgick bl.a. följande. P.A. övervägde att teckna en ny typ av livförsäkring benämnd ”Depåförsäkring med bolån” under förutsättning att den skatterättsligt klassificerades som en pensionsförsäkring. Försäkringen skulle avse ålderspension som betalas ut till henne från 65 års ålder. – En depåförsäkring innebär att försäkringskapitalet placeras i tillgångar som ägs av försäkringsföretaget och som förvaltas i en depå. Försäkringstagaren äger försäkringen vars värde motsvaras av värdet på tillgångarna i depån. Försäkringskapitalets värdeutveckling bestäms av avkastningen på tillgångarna i depån och det är således försäkringstagaren, inte försäkringsgivaren, som står risken för att tillgångarna minskar i värde. – Utmärkande för den nu aktuella försäkringen är att delar av försäkringskapitalet får investeras i ett skuldebrev avseende ett bolån som tas upp av försäkringstagaren med säkerhet i försäkringstagarens bostad. Belåningsgraden får uppgå till högst 50 procent av bostadens marknadsvärde, räntan ska vara marknadsmässig och lånet ska amorteras enligt vad som följer av lag och andra tvingande föreskrifter. Försäkringskapitalet kommer att växa med räntan på lånet, efter avdrag för avgifter och avkastningsskatt. Amorteringar påverkar däremot inte försäkringskapitalets storlek eftersom värdet på skuldebrevet minskar samtidigt som kontanta medel tillförs kapitalet. – Den första frågan hos Skatterättsnämnden var om depåförsäkringen kunde anses strida mot villkoren i 58 kap. 6 § 1, 10 § första stycket eller 16 § 1 inkomstskattelagen (1999:1229), IL. Av 6 § 1 följer att en pensionsförsäkring inte får medföra rätt till andra försäkringsbelopp än sådana som betalas ut till den försäkrade när denne uppnått en viss ålder. Villkoret i 10 § första stycket innebär att ålderspension inte får börja betalas ut innan den försäkrade fyllt 55 år. Slutligen ska enligt 16 § 1 försäkringsavtalet innehålla villkor att försäkringen inte får pantsättas eller belånas. Den andra frågan var om de räntor och amorteringar som betalas på skuldebrevet kunde anses utgöra premier för försäkringen.

P.A. ansåg att den första frågan skulle besvaras nekande.

Skatteverket var av motsatt uppfattning och ansåg att försäkringen stred mot villkoret att den försäkrade inte får förfoga över pensionsförsäkringen förrän tidigast då denne fyllt 55 år. Båda parter ansåg att den andra frågan skulle besvaras nekande.

Skatterättsnämnden (2014-08-29, André, ordförande, Svanberg, Bengtsson, Gäverth, Lundström, Pahlsson, Werkell) fann att försäkringens utformning innebar att de medel som försäkringstagaren får utbetalade från försäkringsgivaren när bolånet tas upp måste anses härröra från försäkringskapitalet. Utbetalningen var därför en pension som betalas ut på ett sätt som strider mot villkoret i 58 kap. 6 § 1 IL och försäkringen utgjorde därmed inte en pensionsförsäkring. Nämnden fann inte anledning att pröva om försäkringen även stred mot bestämmelserna i 10 § första stycket eller 16 § 1 och den andra frågan förföll.

P.A. överklagade Skatterättsnämndens beslut och yrkade att Högsta förvaltningsdomstolen skulle förklara att villkoren för depåförsäkringen inte strider mot regleringen i 58 kap. 6, 10 eller 16 § IL samt att räntor och amorteringar som betalas på ett skuldebrev som ingår i försäkringskapitalet inte anses som premier för försäkringen. *P.A.* anförde bl.a. följande. Någon utbetalning av pengar kommer inte att ske från depåförsäkringen till försäkringstagaren utan utbetalningen kommer från försäkringsgivarens kapitalförvaltningsenhet, om det är försäkringsgivaren som beviljat bolånet. Om försäkringstagaren instruerar försäkringsgivaren att koppla en del av försäkringskapitalet till ett skuldebrev avseende ett bolån som någon annan har lämnat utbetalas beloppet från depåförsäkringens likvidkonto till långivaren mot att denne lämnar ifrån sig skuldebrevet. Det finns inga hinder i försäkringsrörelselagstiftningen mot att försäkringskapitalet i en depåförsäkring placeras i skuldebrev med säkerhet i försäkringstagarens bostad. Det måste föreligga bärande skattemässiga skäl för att underkänna detta, dvs. att en sådan placering skulle medföra icke avsedda skatteförmåner för försäkringstagaren. De stränga villkor som gäller för och omgärdar bolånet, vad beträffar bl.a. ställande av säkerhet, belåningsgrad och krav på marknadsmässig ränta och amorteringar, eliminerar alla risker för sådana förmåner.

Skatteverket bestred bifall till överklagandet.

Högsta förvaltningsdomstolen (2015-02-26, Jermsten, Knutsson, Saldén Enérus, Bull, Classon) yttrade:

Skälen för avgörandet

Högsta förvaltningsdomstolen uppfattar och bedömer det tänkta förfarandet på följande sätt.

Försäkringstagaren instruerar försäkringsgivaren att delar av försäkringskapitalet i hans eller hennes depåförsäkring ska placeras i ett skuldebrev med försäkringstagaren som gäldenär. Samtidigt som försäkringsgivaren beviljar lånet och betalar ut beloppet till försäkringstagaren placeras en del av dennes försäkringskapital i det skuldebrev som utfärdas för lånet. Försäkringsgivaren tar alltså i anspråk en del av försäkringskapitalet som kompensation för det utlånade beloppet. Om långivaren är någon annan än försäkringsgivaren utbetalas

beloppet från depåförsäkringens likvidkonto till långivaren mot att denne lämnar ifrån sig skuldebrevet till försäkringsgivaren. Även i den situationen tas alltså en del av försäkringskapitalet i anspråk av försäkringsgivaren för att förvärva en fordran på försäkringstagaren.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolen innebär det tänkta förfarandet, oavsett om det är försäkringsgivaren eller någon annan som är den ursprungliga långivaren, att försäkringskapitalet i depåförsäkringen används för att ställa medel till försäkringstagarens förfogande. I likhet med Skatterättsnämnden anser Högsta förvaltningsdomstolen att förfarandet strider mot villkoret i 58 kap. 6 § 1 IL att en pensionsförsäkring inte får medföra rätt till andra försäkringsbelopp än sådana som betalas ut när försäkringstagaren uppnått en viss ålder. Redan härav följer att försäkringen inte är en pensionsförsäkring. Det saknas anledning att gå in på övriga av sökanden framställda yrkanden. Förhandsbeskedet ska därför fastställas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen fastställer Skatterättsnämndens förhandsbesked.

Mål nr 5183-14, föredragande Emma Holm